

turvallisesti työssä

Ensiapua maatalousyrittäjälle

Onnettomuuden sattuessa ensimmäiset minuutit ovat tärkeimmät. Välittömästi annettu ensiapu voi pelastaa ihmishengen.

Maatalousyrittäjän ammatti on yksi vaarallisimmista, joten ensiapuvalmius on yrittäjälle välttämätön. hanki ensiaputaidot ja toimi rohkeasti.

Osallistu ensiapukurssille, opettele ja ylläpidä taitoasi. Päivitä osaamisesi kurssilla vähintään kolmen vuoden välein.

Tämä opas on tarkoitettu ensiapukurssin tueksi, itseopiskeluun ja taitojen kertaamiseen. Oppaan esimerkit kuvaavat ensiapua maatalousyrittäjille tavanomaisissa tapaturmissa.

ELVYTYKSI JA TAJUTTOMAN ENSIAPU

Tarkista puhuttelemalla ja varovasti ravistelemalla, onko maassa makaava, loukkaantunut henkilö tajuissaan.

Onko henkilö hereillä tai herätettävissä?

Jos hän ei reagoi, soita hätänumeroon 112.

Avaa hengitystiet.

Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin. Paina toisella kädellä otsasta.

Tarkista hengitys.

Katso, nouseeko ja laskeeko rintakehä. Tunnustele kädenselällä tai poskella, tuntuuko ilman virtaus.

Jos henkilö hengittää normaalisti, käännä hänet kylkiasentoon.

Nosta tajuttoman toinen käsi rinnan päälle ja toinen käsi yläviistoon. Nosta takimmainen polvi koukkuun.

Tartu kiinni tajuttoman hartiasta ja koukussa olevasta polvesta ja käännä hänet itseesi päin kyljelleen.

Kohenna pään asentoa.

Aseta tajuttoman käsi posken alle ja jätä päällimmäinen jalka suoraan kulmaan. Varmista, että hengitystiet pysyvät auki ja henkilö hengittää normaalisti.

Tarkkaile tajuttoman hengitystä avun saapumiseen asti.

Jos henkilö ei hengitä, aloita heti **paineluelvytys**.

Aloita paineluelvytys.

Siirrä autettava selälleen tukevalle alustalle ja mene polvillesi hänen viereensä.

Aseta toisen kätesi kämmenen tyvi keskelle rintalastaa ja toinen käsi sen päälle.

Paina käsivarret suorina kohtisuoraan alaspäin ja hartiat kohtisuoraan autettavan rintakehän yläpuolella.

Paina 30 kertaa mäntämäisellä liikkeellä niin, että rintakehä painuu noin 5–6 cm. Painelutiheys on noin 100–120 kertaa minuutissa.

Jatka puhalluselvytyksellä.

Avaa hengitystiet ja sulje otsaa painavan käden etusormella ja peukalolla elvytettävän sieraimet.

Puhalla keuhkoihin ilmaa 2 kertaa siten, että rintakehä liikkuu.

Jatka painelu-puhalluselvytystä rytmillä 30 painelua ja 2 puhallusta, kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksa elvyttää.

Lapsen elvytys.

Jos lasta ei saa hereille, tee hätäilmoitus numeroon 112. Selvitä hengittääkö lapsi normaalisti: avaa hengitystiet ojentamalla päätä vain hieman taaksepäin.

Jos lapsi ei hengitä normaalisti, aloita puhalluselvytys.

Puhalla 5 kertaa ilmaa lapsen keuhkoihin vain sen verran, että näet rintakehän kohoavan.

Alle 1-vuotiasta lasta elvytettäessä peitä omalla suullasi lapsen suu ja nenä.

Mikäli lapsen hengitys ei palaudu, aloita paineluelvytys.

Paina 30 kertaa. Jatka puhallus- ja paineluelvytystä rytmillä 30 painelua ja 2 puhallusta.

Leikki-ikäistä lasta painetaan yhden käden kämmen-tyvellä keskeltä rintalastaa.

Alle 1-vuotiasta vauvaa painetaan rintalastan keskeltä 2–3 sormella.

SOKKI

Sokki on eri syistä aiheutuva verenkierron häiriötila. Vakavan loukkaantumisen tai sairastumisen yhteydessä sokki voi kehittyä nopeasti.

Tavallisimpia sokin aiheuttajia ovat

- suuri verenvuoto
- laaja palovamma
- nestehukka
- murtumat
- myrkytykset
- voimakas allerginen reaktio.

Ensiapu

- Anna oireenmukainen ensiapu.
- Aseta sokinoireinen pitkälleen.
- Peittele ja pidä autettava lämpimänä.
- Rauhoita – älä jätä yksin, seuraa ammattiavun tuloon asti.

Sokin oireita ovat mm. nopeutunut syke, palelu, janon tunne ja tihentynyt hengitys.

VIERASESINE HENGITYKSESSÄ

Suussa oleva vierasesine, esimerkiksi ruoanpala tai lapsilla lelun osa, voi joutua hengitysteihin ja tukkia ne.

Ensiapu

- Taivuta henkilön ylävartaloa alaspäin.
- Kehota henkilöä yskimään.
- Jos tämä ei auta, pyydä joku hälyttämään apua hätänumerosta 112.

Yritä poistaa tukos

lyömällä kämmenellä 5 kertaa lapaluiden väliin.

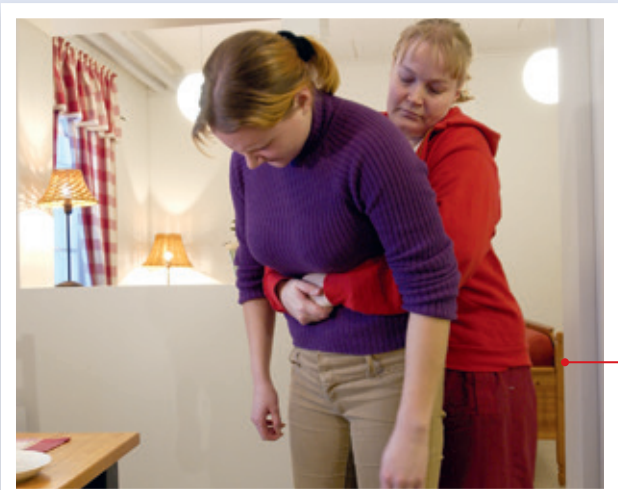
Jos lyönnit eivät auta,

käytä ns. Heimlichin otetta kuvan osoittamalla tavalla 5 kertaa.

Jos tämäkään ei auta ja henkilö menee tajuttomaksi, aloita painelu-puhalluselytys (s. 3).

Vauva ja leikki-ikäinen lapsi

- Pidä lapsen pää vartaloa alempana.
- Lyö kämmenellä 5 kertaa lapaluiden väliin, tee hätäilmoitus numeroon 112.
- Mikäli vierasesine ei irtoa ja vauva/lapsi menee tajuttomaksi, aloita painelu-puhalluselytys (s. 4).

HAAVAT JA VERENVUODOT

Verenvuoto voi olla ulkoista tai sisäistä. Sisäisessä verenvuodossa verta vuotaa rikkoutuneesta suonesta kudoksiin ja elimistön onteloihin. Sisäinen verenvuoto on usein salakavala, sillä se ei näy ulospäin. Runsas ulkoinen verenvuoto on pysäytettävä mahdollisimman nopeasti.

Naarmu tai pintahaava syntyy raapaisusta tai kaatumisesta. Iho voi vahingoittua laajalta alueelta ja haavasta tihkuu verta sekä kudostenestettä.

Viiltohaavan voi aiheuttaa terävä, leikkaava esine, esimerkiksi puukko tai lasi. Viiltohaava voi olla pinnallinen tai syvä. Syvä viiltohaava vaurioittaa lihaksia, hermoja, verisuonia ja jänteitä ja vuotaa usein runsaasti. Haavan reunat ovat siistit, haava ulottuu ihonalaiseen kudokseen ja vuotaa verta.

Pistohaava syntyy, kun esimerkiksi naula tai tikku puhkaisee ihon. Vuoto voi olla ulospäin vähäistä, mutta kudoksen sisällä saattaa olla vakavia kudosis- tai elinvaurioita ja verenvuotoa. Erityisen vaarallinen on vartaloon osunut pisto. Lääkärinhoito onkin aina tarpeen pistohaavojen hoidossa.

Ruhjehaavan aiheuttaa yleensä tylppä esine. Iho rikkoutuu, ja vamma-alue on repaleinen. Näkyvä verenvuoto voi olla niukkaa tai runsasta, mutta kudokseen saattaa vuotaa verta runsaasti. Haavassa on risaiset reunat ja kudospuutoksia. Murskaava ja repivä väkivalta aiheuttaa vakavimmat vaarat.

Puremahaava syntyy eläimen tai ihmisen puremasta. Näissä tilanteissa haavan tulehdusriski on erityisen suuri.

Haavojen kotihoidossa huomioitavaa

- Pese ensin kädet.
- Puhdista haava-alue vedellä ja saippualla.
- Tyrehdytä verenvuoto painamalla haavaa tai puristamalla haavan reunoja yhteen.
- Sulje viiltohaava haavateipillä, pikasiteellä tai perhoslaastarilla.
- Peitä haava puhtaalla sidetaitoksella tai pikasiteellä.
- Laita päälle peitinside.
- Tarkista, onko jäykkäkouristusrokotus voimassa.
- Anna haavan parantua 3–4 päivää. Pidä side kuivana.
- Jos haava tulehtuu, mene lääkäriin.

Lääkärin hoitoa vaativat

- runsaasti vuotavat haavat
- syvät pistohaavat
- haavat, joissa on hiekkaa tai multaa
- eläinten ja ihmisten puremat
- haavat, joissa epäillään olevan vieras esine
- tulehtuneet haavat.

Haavojen tulehtumisen lisäksi on vaarana saada jäykkäkouristus. Jäykkäkouristukselta suojaa kymmenen vuoden välein uusittava rokotus. Rokotetta on aiheellista tehostaa tapaturman yhteydessä, jos edellisestä rokotuksesta on kulunut yli viisi vuotta.

Runsas verenvuoto tyrehdytetään mahdollisimman nopeasti.

- Aseta loukkaantunut heti makuulle.
- Kohota raajaa, jos vuoto on raajassa.
- Pane vuotokohdan päälle jokin vaate ja paina vuotokohtaa. Hätätapauksessa paina vuotokohtaa suoraan sormin tai kämmenellä verenvuodon tyrehtyttämiseksi.
- Sido vuotokohta painesiteellä.
- Tarkkaile loukkaantunutta ja huolehdi oireenmukaisesta ensiavusta.
- Soita tarvittaessa hätänumeroon 112.

Paineside

- Aseta haavalle suojaside ja jatka painamista siteen päältä.
- Aseta suojasiteen päälle painoksi 1–2 siderullaa, taitetut sukat, kaulaliina, käsineet tms., jotka toimivat painona.
- Kiinnitä paino tukevasti joustositeellä.

Irronnut kehonosa

Irronnut kehonosa, esimerkiksi sormenpää, voidaan kirurgisin toimenpitein usein panna takaisin paikoilleen. On tärkeää, että irronnut raaja, raajanosa tai kudoksen kappaleet toimitetaan loukkaantuneen mukana sairaalaan.

Ensiapu

- Tyrehdytä verenvuoto, sido tynkä.
- Anna tarvittaessa sokin oireenmukainen hoito.
- Laita irronnut kehonosa esimerkiksi muovipussiin ja sulje pussi.
- Mahdollisuuksien mukaan pane pussi kylmään, esimerkiksi jääveteen.

RAAJAMURTUMAT

Umpimurtumassa iho on ehjä, mutta luu ja luuta ympäröivät kudokset ovat vaurioituneet. Avomurtumassa luun ja sitä ympäröivien kudosten vaurioitumisen lisäksi ihoon tulee haava, josta murtunut luu voi näkyä. Murtuman oireet ovat kipu ja turvotus. Vahingoittuneen kohdan liikuttelu on vaikeaa. Jäsen voi myös olla virheasennossa.

Ensiapu

- Vältä turhaa liikuttelua.
- Peitä avomurtuma kankaalla.
- Tue varsinainen murtuma-alue ja sitä ympäröivät nivelet liikkumattomiksi tukemiseen sopivilla välineillä.
- Peittele loukkaantunut ja huolehdi hänestä, kunnes ammattiauttajat saapuvat.

NIVELVAMMAT

Nyrjähdykset

Niveltä tukevat nivelsiteet voivat venyä tai revetä kun ne vääntyvät yli normaalin liikelaajuuden. Samalla verisuonet vaurioituvat ja kudoksiin vuotaa verta. Nyrjähdysten oireita ovat nivelessä tuntuva kipu ja nivelten turpoaminen. Vahingoittuneeseen kohtaan ilmestyy usein mustelma ja nivelen ympäristö on aristava.

Ensiapu

Purista raajaa. Poista jalasta jalkine.

Kylmä supistaa

Laita ensin kangasside tai sukka ja sen päälle kylmää (jääpussi, lunta tms.). Sido kylmä nivelen kohdalle tukevasti joustositeellä.

Toimita loukkaantunut tarvittaessa lääkärinhoitoon.

Nivelen sijoiltaanmeno

Nivelen sijoiltaanmenossa luu nivelessä siirtyy pois paikaltaan ja jää virheasentoon. Sen jälkeen nivel ei enää toimi normaalisti. Nivel voi mennä sijoiltaan esimerkiksi eläinten kuljetuksessa. Vaaratilanne syntyy, kun esimerkiksi kuljetusköysi on kierrettynä tiukasti käden ympärille. Eläin saattaa riehaantua nykyistä rajusti.

Ensiapu

Älä vedä sijoiltaan mennyttä niveltä paikalleen onnettomuuspaikalla.

Tue nivel liikkumattomaksi.

Toimita loukkaantunut lääkärinhoitoon.

SELKÄ- JA KAULARANKA-VAMMAT

Selkä- ja kaularangan murtumat ovat vaarallisia. Niitä pitää epäillä, jos ihminen on pudonnut korkealta, sinkoutunut ulos autosta, jäänyt puristuksiin tai saanut putoavan esineen päähänsä tai selkäänsä. Oireet tuntuvat kipuna niskassa tai selässä. Myös käsien ja jalkojen puutuminen on oire selkärankavammasta.

Ensiapu

- Anna loukkaantuneen olla löytöasennossaan, jos hänellä ei ole lisävaaraa.
- Jos loukkaantunut on jäänyt puristuksiin, älä vedä häntä pois.
- Tee hätäilmoitus.

PÄÄNVAMMAT

Päähän osunut isku voi aiheuttaa aivotärähdyksen. Aivotärähdyksen oireina voivat olla tajunnan häiriöt, päänsärky ja pahoinvointi sekä joskus muistihäiriöt.

Ensiapu

- Käännä tajuton loukkaantunut kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi ja soita hätänumeroon 112.
- Jos henkilö on menettänyt tajuntansa hetkeksikin, toimita hänet lääkäriin.
- Jos päähän on nousemassa kuhmu, paina kohtaa kylmällä.

LIHASVAMMAT

Lihäs saattaa revähtää rasituksessa tai lihakseen kohdistuneen iskun seurauksena. Oireita ovat kipu ja arkuus sekä mahdollisesti verenpurkaukamat lihaksessa.

Ensiapu

Sama ensiapu kuin nivelvammoissa (s. 9), (käy myös mustelman hoitoon).

- Purista varovasti vammakohtaa.
- Vammakohtaa voi painaa kylmällä (ei suoraan iholle).

SILMÄVAMMAT

Silmätapaturmat ovat usein vakavia ja voivat vaurioittaa näköaistia pysyvästi. Silmävammat vaativat yleensä lääkärihoitoa.

Ensiapu

Hitsausvamma silmässä (UV-valon aiheuttama)

- Peitä molemmat silmät.
- Aseta henkilö lepoon.
- Mikäli oireet eivät helpota, toimita potilas lääkärihoitoon.

Palovamma silmässä

- Jäähdytä silmää heti juoksevilla, viileällä vedellä.
- Peitä vahingoittunut silmä kevyellä sidoksella.
- Toimita potilas lääkärihoitoon.

Ruhje, haava tai vierasesine silmässä

- Älä poista vierasesinettä.
- Peitä molemmat silmät siteellä.
- Aseta vahingoittunut selälleen.
- Toimita potilas lääkärihoitoon.

Roska tai kemikaali silmässä

- Huuhteile silmää juoksevan veden alla tai käytä silmänhuuhtelupulloa. Pidä silmä auki, jotta roska saadaan pois.
- Älä poista kiinni tarttunutta roskaa.
- Älä hankaa tai hiero silmää.
- Mene lääkäriin, jos silmään jää roskan tunne tai silmän pinnalle tai luomen alle näyttäisi olevan kiinnittynyt jotain.

PALOVAMMAT

Pinnallisessa palovammassa

iho punoittaa ja kirvelee. Ainoastaan ihon pintakerros on vaurioitunut. Palovamman aiheuttaa esimerkiksi aurinko tai kuuma neste. Iho on pinnalta kuiva, punoittava ja arka kosketukselle. Siinä on kirvelevää kipua, mutta ei rakkuloita. Palovamma paranee muutamassa päivässä arpea jättämättä.

Syvässä palovammassa

iho nousee rakkuloille ja vaurio ylettyy syvemmälle ihoon. Palovamman aiheuttaa esim. kuuma vesi, vesihöyry tai öljy. Ihon pinnalle muodostuu rakkuloita, joiden muodostuminen saattaa kestää kaksikin vuorokautta. Vammasta voi irrota ihon ulointa kerrosta. Vaurioalue on punoittava, turvonnut ja erittäin kivulias.

Vakavassa syvässä palovammassa

iho näyttää kuivalta ja kovalta. Iho on tunnoton ja vaurio ulottuu kaikkien ihokerrosten läpi. Vaurio voi ulottua myös syvempiin kudoksiin. Palovamman aiheuttaa esim. tuli, sähkö tai sula metalli. Vaurioalue on kuiva ja siinä ei tunnu kipua. Kipua voi tuntua kuitenkin reuna-alueilla. Iho on väriltään harmaa, helmenvalkkea tai tumma, hiiltynyt. Palovamma paranee hitaasti ja siihen muodostuu aina arpi. Laajat ja vaikeat palovammat hoidetaan aina ihonsiirrolla.

Ensiapu pienissä pinnallisissa palovammoissa

- Jäähdytä palovammaa viileällä vedellä 10 minuuttia.
- Peitä vamma puhtaalla siteellä ja kiinnitä se haavateipillä tai kevyesti joustinsiteellä.
- Pidä sidettä pari päivää. Älä anna siteen kastua.
- Lääkärinhoitoa tarvitaan, jos palovamma tulehtuu tai se on omaa kämmentä suurempi tai syvä palovamma.

Jatkohoitoa vaativat palovammat

- Kämmentä suuremmat syvät palovammat
- Kasvojen ja käsien syvät palovammat
- Hengitystiepalovammat
- Sähköpalovammat

SÄHKÖTAPATURMAT

Sähköonnettomuuksien syynä ovat yleensä vialliset sähkölaitteet ja -johdot sekä sähkön varomaton käsittely. Oireet tuntuvat pistelyinä ja särkynä lihaksissa. Lihasvauriot ja palovammat ovat yleisiä sähköiskun saaneelle. Sähköjohtoon kiinni takertuminen johtuu yleensä voimakkaasta lihaskouristuksesta. Sähköiskusta voi seurata myös hengitys- ja sydänpysähdys tai tajuttomuus.

Katkaise sähkö pääkatkaisijasta.

Auttaja voi saada sähköiskun koskiessaan uhriin. Sähköiskun saanut johtaa sähköä niin kauan kun hän on kiinni virtapiirissä. Myös kosteat vaatteet, kostea iho ja kostea ympäristö johtavat sähköä.

Suurjänniteisku

Jos korkeaajännitteinen voimansiirtojohto katkeaa ja putoaa maahan, sähköiskun vaara ulottuu noin 20 metrin, kosteassa maastossa jopa 25 metrin päähän. Voimansiirtolinjan virta voidaan katkaista vain sähkölaitokselta. Suurjänniteonnettomuuksissa mahdollisesta valokaaresta syntyy vahingoittuneelle sisäisten vammojen lisäksi ulkoisia palovammoja. Salamanisku muistuttaa suurjänniteiskua.

Jos osut ilmajohtoon työkonella

- Ajoneuvon sisätiloissa olet aluksi turvassa. Kumipyörät eristävät sähköä.
- Yritä ajaa työkonne irti sähköjohdosta.
- Jos työkonne syttyy tuleen tai renkaat savuavat, hyppää työkonneesta ulos tasajalkaa.
- Älä kosketa työkonetta ja maata yhtä aikaa
- Huomioi, että aura tai etukuormaaja maassa ollessaan johtaa sähköä.
- Poistu työkonneen läheisyydestä tasajalkaa hyppien tai loikkien niin, että vain toinen jalka on kerrallaan maassa.
- Turva-alue alkaa noin 20 metrin päästä onnettomuuspaikasta.
- Ota välittömästi yhteys sähköyhtiöön, vaikka sähköjohto ei olisikaan näkyvästi vaurioitunut.
- Varmista onnettomuuspaikan vartiointi.

Toiminta sähkötapaturmassa

- Soita hätänumeroon 112.
- Muista oma turvallisuus, älä koske autettavaan ennen kuin virta on kytketty pois.
- Jos kyseessä on suurjänniteisku, kerro siitä soittaessasi. Sähkön voi katkaista vain sähkölaitos.
- Katkaise sähkö pääkatkaisijasta. Jos tämä ei ole mahdollista, irrota loukkaantunut eristävällä välineellä (esim. kuivalla kepillä, narulla tai vaatteella).
- Tutki autettavan hengitys ja sydämen toiminta sekä aloita tarvittaessa elvytys.
- Jos sähköisku on aiheuttanut palovammoja, huolehdi niiden ensiavusta.
- Toimita sähköiskun saanut aina lääkäriin, vaikka näkyviä vammoja ei olisikaan.

PALELTUMAT JA ALILÄMPÖISYYS

Ihon oma rasva suojaa ihoa kylmältä, älä siis pese dy j uuri ennen pakkaseen lähtöä. Suojaa kasvot suojavoiteella hyvissä ajoin, että voide ehtii imeytyä ennen ulosmenoa. Vältä tupakointia pakkasessa, sillä nikotiini supistaa verisuonia. Verenkiertoa voi edistää tehostamalla liikuntaa. Varpaat, sormet ja kasvot kestävät kylmää, kun ne ovat pienessä liikkeessä. Kylmään kannattaa varautua riittävän väljillä vaatteilla ja kerrospukeutumisella.

Pinnallinen paleltuma

- Paleltuma tuntuu iholla pistelynä ja mahdollisesti kipuna.
- Iholla voi olla valkoinen laikku, ja paleltuma tuntuu kovalta.
- Vähitellen iho muuttuu tunnottomaksi ja mahdollinen kipu lakkaa.
- Paleltuma voi tulla myös ilman oireita.

Syvä paleltuma

- Paleltunut alue on tunnoton ja kova.
- Sulamisvaiheessa voi muodostua vesirakkuloita.
- Pahoin paleltunut alue voi mennä kuolioon.

Ensiapu

- Suojaa paleltunut alue kylmältä esimerkiksi kädellä, älä hiero paleltunutta kohtaa.
- Sulata paleltuma varovasti lämpimässä vedessä (+40 – +42 °C) noin 20–30 minuuttia.
- Lämmitä kunnes tunto palautuu.
- Suojaa lämmitetty kohta kuivilla ja puhtailla vaatteilla.
- Tajuissaan olevalle voi juottaa lämmintä nestettä.
- Syvä paleltuma vaatii aina lääkärin hoitoa.
- Pidä potilas lämpimänä.

Vaatekerrosten ja ihon väliin jäävä ilmatila eristää lämpöä. Alusvaatteiksi kannattaa valita iholle miellyttävän tuntuista ja lämpimiä vaatteita,

Alilämpöisyys

Alilämpöisyys tarkoittaa ruumiinlämpötilan laskua alle +35 °C. Alilämpöisyys luokitellaan vähäiseen, kohtalaiseen ja vaikeaan alilämpöisyyteen.

Vähäisen alilämpöisyyden oireita ovat voimakas palelu ja vilunväristykset.

Kohtalaisen alilämpöisyyden oireet ovat arvostelu- ja aloitekyvyn heikkeneminen, sekavuus, uneliaisuus ja vilunväristysten loppuminen.

Vaikean alilämpöisyyden oireet ovat tajuttomuus ja kylmänkankeus. Myös sydämen toiminta ja hengitys on heikkoa.

Alilämpöisyyttä voi estää pukeutumalla sään mukaisesti ja hakeutumalla suojaan. Liikunta vilkastuttaa verenkiertoa ja pitää lämpimänä. Vaatteita kostuttavaa hikoilua on kuitenkin syytä varoa. Alkoholia ei pidä juoda pakkasessa, sillä alkoholi laajentaa ihon verisuonia ja lisää lämmönhukkaa.

Ensiapu

- Kehota henkilöä liikkumaan.
- Vie autettava lämpimään.
- Anna lämmintä juotavaa.
- Seuraa tilannetta.

Jos tilanne muuttuu tai alilämpöinen henkilö ei reagoi

- Soita hätänumeroon.
- Älä riisu märkiä vaatteita ulkona.
- Estä lämmönhukka kietomalla alilämpöinen huopaan tai muovikelmuun.
- Käsittele varoen.
- Jos henkilö on tajuton, käännä hänet kylkiasentoon.
- Jos potilas ei hengitä eikä hänellä ole verenkierron merkkejä, aloita painelu-puhalluselytys.

välivaatteiksi lämpöä hyvin eristäviä, ja ylle suojaavia vaatteita.

MYRKYTYKSET

Myrkytyksen aiheuttajia voivat olla pesu- ja desinfektioaineet sekä torjunta-, peittäus- ja tuorerehun säilöntäaineet. Myös lietelantakaasut ovat hengenvaarallisia. Lietelannasta haihtuu ilmaan mm. rikkivetyä, ammoniakkia ja metaania. Erityisen runsaasti lantakaasuja muodostuu, kun lantaa liikutellaan, esimerkiksi liete-kaivoa tyhjennettäessä.

Lietelantasäiliöön, pumppukaivoon, liete-kanavaan tai liete-vaunun säiliöön mentäessä on suojauduttava asianmukaisesti ja käytettävä raitisilmalaitteita.

Myrkytystilan voivat aiheuttaa myös alkoholi, lääkkeet, liuottimet, ruoka ja kasvit. Myrkytys voi joutua elimistöön hengityksen, suun tai ihon kautta.

Hengitetty myrkytys

(esimerkiksi lietelantakaasut, häkä, kloori, liuottimet, nestekaasu)

Ensiapu

- Vie autettava raittiiseen ilmaan.
- Aseta tajuissaan oleva puoli-istuvaan asentoon.
- Toimita myrkyä saanut henkilö lääkärinhoitoon tai soita hätänumeroon 112.
- Käänä tajuton kylkiasentoon.

Syöty myrkytys

Ensiapu

Ei syövyttävä (esimerkiksi lääkkeet ja sienet)

- Älä okseta.
- Anna lääkehiiltä Myrkytystietokeskuksesta saamiesi ohjeiden mukaisesti.
- Toimita henkilö tarvittaessa lääkäriin tai soita hätänumeroon 112.

Happo/emäs (esimerkiksi pesu- ja desinfektioaineet)

- Älä okseta. Soita myrkytystietokeskukseen ja kysy ensiapuohjeet.
- Jos henkilö on tajuissaan, juota vettä tai maitoa. Aikuisille juotetaan lasillinen ja lapsille puoli lasillista.
- Toimita autettava lääkärinhoitoon tai soita 112.

Liuottimet (esimerkiksi petrolituotteet, tärpätti, paloöljy)

- Kuten happo/emäsmyrkytyksen kohdalla.

Ennakointi

- Säilytä lääkkeet alkuperäispakkauksissaan ja lapsilta suojassa olevassa lukitussa lääkekaapissa.

Silmiin ja iholle joutunut myrky

Maataloudessa käsitellään paljon erilaisia kemikaaleja. Useimmat säilöntä-, torjunta- ja peittäusaineet sekä liuottimet ovat iholle joutuessaan voimakkaasti syövyttäviä. Silmiin joutuessaan kemikaalit voivat viedä näön ilman nopeaa ensiapua.

Ensiapu

- Huuhtelee iho tai silmät välittömästi runsaalla vedellä.
- Riisu myrkyntä tahrinat vaatteet ja jatka huuhtelua vähintään 20–30 minuutin ajan.
- Toimita loukkaantunut lääkärinhoitoon tai soita hätänumeroon 112.

Kyykäärmeen purema

Kyykäärmeen purema on vaarallinen. Puremajäljen voi tunnistaa 0,5 cm:n välein olevista, kahdesta pienestä reiästä. Puremakohta yleensä turpoaa ja turvotus voi levitä laajalle alueelle. Pureman seurauksena voi esiintyä myös pahoinvointia ja ripulia. Joskus purema aiheuttaa sokin.

Ensiapu

- Vältä tarpeetonta raajan liikuttamista.
- Tue puremakohta lepoon, ei koholle.
- Käytä ensiapuun kyyppakkausta siinä olevien ohjeiden mukaisesti.
- Toimita pureman saanut viivytyksettä lääkäriin.

Ampiaisen tai mehiläisen pisto

Yleensä ampiaisen tai mehiläisen pisto aiheuttaa lievää punoitusta, turvotusta ja kipua. Jos henkilö on allerginen, pisto osuu suuhun, uhri on pieni lapsi tai pistoja on useita, voi henkilö tarvita kiireistä apua.

Ensiapu

- Lievitä paikallinen kipu kylmällä.
- Tarvittaessa anna kyytabletteja paketin ohjeen mukaan.
- Poista mehiläisen pistin varovasti esim. pinseteillä.
- Jos pisto aiheuttaa hengenvaarallisen allergisen reaktion, soita välittömästi hätänumeroon 112.
- Huolehdi henkilön hengityksestä ja verenkierrosta.

- Hanki kauppiaalta kaikkien käyttämiesi kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet ja tutustu niihin.
- Säilytä torjunta-aineet ja muut myrkylliset aineet erillisessä lukitussa tilassa.
- Noudata aineista annettuja varastointi- ja käyttöohjeita.
- Merkitse selvästi, että varastossa säilytetään vaarallisia aineita.

Hätätilanteessa soita 112.

Jos epäilet myrkytystä, soita

Myrkytystietokeskukseen puh. 09 471 977 (avoinna 24 tuntia vuorokaudessa)

ENSIAPUTARVIKKEET

Ensiaputarvikkeeksi käy standardin 5737 mukainen ensiapulaukku tai -boxi. Erillisenä tarvikkeena voidaan hankkia mm. kertakäyttöisiä kylmähauteita ja punkkipihdit. Esimerkiksi metsätöissä ja kalastuksessa on hyvä pitää mukana taskupakkaus, jossa on haavansidontatarvikkeet. Maatilan ensiapukaappiin kuuluvat kyypakkaus, hiilitabletteja, käsi-kauppalääkkeitä, sakset, hätänumerot ja tämä esite.

Muista täydentää ensiapupakkaus aina käytön jälkeen.

ENSIAPUVALMIUS- KUSTANNUSTEN KORVAUS

Maatalousyrittäjä voi saada Kelalta korvausta ensiapuvalmiuskustannuksiin, jos hän on liittynyt työterveyshuoltoon ja työterveyshuollon ammattihenkilö on määrittänyt tilalle ensiapuvalmiustarpeen.

Työterveyshuollon ammattihenkilö voi määrittää ensiapuvalmiustarpeen joko tilakäynnin tai muun työolosuhdeselvityksen perusteella. Määrityksessä on otettava huomioon myös tapaturmavaarat ja varmistettava, että ensiaputarvikkeita on riittävästi.

Kela voi korvata ensiapuvalmiuskuluina

- ensiapukoulutusta, kuten kurssimaksun, -aineistoa ja -matkoja
- ensiaputarvikkeet, kuten sidostarvikkeet ja haavanhoidusaineet.

Korvausta haetaan kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä. Hakemukseen liitetään kuitit kuluista. Hyväksyttävistä kuluista korvataan 50 prosenttia, kuitenkin enintään Kelan vahvistama laskennallinen määrä.

Mikäli kyseessä on ollut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (MATA) nojalla korvattava työ- tai vapaa-ajan tapaturma, Maatalousyrittäjien eläkelaitos korvaa kokonaan ensiavussa tai myöhemmässä hoidossa käytetyt sidostarpeet. Vahingoittuneen nimi- ja henkilötiedot sekä kuitit hankituista sidostarpeista tulee toimittaa Melaan.

Ensiapuboxi sisältää:

Sidetarvikepakkaus 1

- Laastari 19 x 72 mm 6 kpl
- Laastari 6 x 9 cm 2 kpl
- Sideharsotaitos, steriili 7,5 x 7,5 cm, (3 kpl) 6 kpl
- Sideharsotaitos, steriili 10 x 10 cm, (3 kpl) 6 kpl
- Joustoside 8 cm x 4 m 1 kpl
- Joustoside 10 cm x 4 m 1 kpl
- Ihoteippi, kuitukangas 1,25 cm x 9 m 1 kpl
- Haavapyyhe 4 kpl
- Kolmioliina, kuitukangas 1 kpl

Sidetarvikepakkaus 2

- Suojaside 30 x 60 cm 1 kpl
- Kolmioliina, kuitukangas 1 kpl
- Ensiapuside 1 kpl
- Idealside 10 cm x 4 m 1 kpl

Sidetarvikepakkaus 3

- Suojaside 30 x 60 cm 1 kpl
- Suojaside 55 x 60 cm 1 kpl
- Kolmioliina, kuitukangas 2 kpl
- Joustoside 10 cm x 4 m 2 kpl

TOIMINTA ENSIAPUTILANTEESSA

- Tee nopea tilannearvio tapahtuneesta. Onko kyseessä onnettomuus vai sairauskohtaus?
- Soita tarvittaessa hätäilmoitus numeroon 112.
- Pelasta hengenvaarassa olevat ja estä lisää onnettomuudet.
- Anna tarvittaessa ensiapua.

Kun soitat hätäpuhelun 112

- Kerro lyhyesti, mitä on tapahtunut.
- Kerro tapahtumapaikka ja tarkka osoite.
- Varaudu siihen, että päivystäjä haluaa keskustella myös autettavan kanssa.
- Kuuntele ja vastaa selkeästi sinulle esitettyihin kysymyksiin.
- Toimi ohjeiden mukaan.
- Aseta puhelin kaiutintoiminnolle ja jatka auttamista.
- Älä lopeta puhelua ilman lupaa.
- Huolehdi tarvittaessa opastuksesta ja siitä, että kulkureitti on selvä.
- Pidä puhelin vapaana, sillä avunpyytäjälle saatetaan soittaa lisätietojen saamiseksi.
- Soita uudelleen numeroon 112, mikäli autettavan tila selvästi muuttuu.

Suojaksi ja lämpimänä pitämiseen

- Suojapeite 140 x 220 cm 1 kpl
- Suojaside 30 x 60 cm 1 kpl
- Suojaside 55 x 60 cm 1 kpl
- Kylmähaude, kertakäyttöinen 1 kpl
- Hätäensiapuohjeet 1 kpl

EA-välinepakkaus

- Elvytys suoja 1 kpl
- Suojakäsine, kertakäyttöinen (4 paria) 8 kpl
- Turvaleikkuri 1 kpl
- Sakset 1 kpl

Ensiapu

Opettele ensiaputaidot SPR:n kursseilla.
Ylläpidä taitoja.

SPR järjestää myös viljelijöille ja lasten ensiapuun suunnattua koulutusta.

Huolehdi, että maatilan asuin- ja tuotantorakennuksissa, työkoneissa ja autoissa on tarvittavat ensiapuvälineet.

Tarkista, että ensiapupakkausten sisältö on käyttökelpoista.

Hätäpuhelu numeroon 112 on maksuton. Matkapuhelimella voi soittaa hätänumeroon näppäimet lukittuina, ilman sim-korttia ja pin-koodia. Matkapuhelimesta soitat ilman suuntanumeroa. Lataa puhelimeesi ilmainen Suomi 112 sovellus.

turvallisesti työssä

Työturvallisuustyötä hyvinvoinnin tueksi

Melan työturvallisuus- ja työhyvinvointityö tukee maatalousyrittäjän työssä jaksamista ja edistää terveellisiä ja turvallisia työtapoja. Tavoitteena on vähentää tapaturmia ja ammattitauteja.

Melan asiantuntijapalvelut maatalouden työturvallisuus- ja työhyvinvointiasioissa

- työturvallisuus- ja työhyvinvointiviestintä
- esitteet ja oppimateriaali
- työturvallisuusapurahat alan tutkimukseen, neuvontaan, tiedotukseen ja koulutukseen

Lisätietoa mela.fi > Työhyvinvointi

Melan työturvallisuusesitteitä voi tilata maksutta netistä mela.fi tai puhelimitse 029 435 11.

Esite on toteutettu yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin kanssa.